

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Zlín

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Zlín je krajské město Zlínského kraje a tvoří 1 z jeho 13ti správních obvodů (dále jen SO), jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- rozlohou 350 km² i počtem 30 obcí je nadprůměrně velký;
- počtem obyvatel 77.596, z nichž 23.981 žije v jádrovém městě, je největší v kraji.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP ve Zlínském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Zlín	30	99 211	75 555	350
Kroměříž	46	69 780	28 926	499
Luhačovice	15	18 996	5 143	178
Uherské Hradiště	48	90 411	25 343	518
Uherský Brod	30	53 083	16 777	473
Valašské Meziříčí	18	41 843	22 926	230
Průměr za kraj	24	45 207	20 497	305

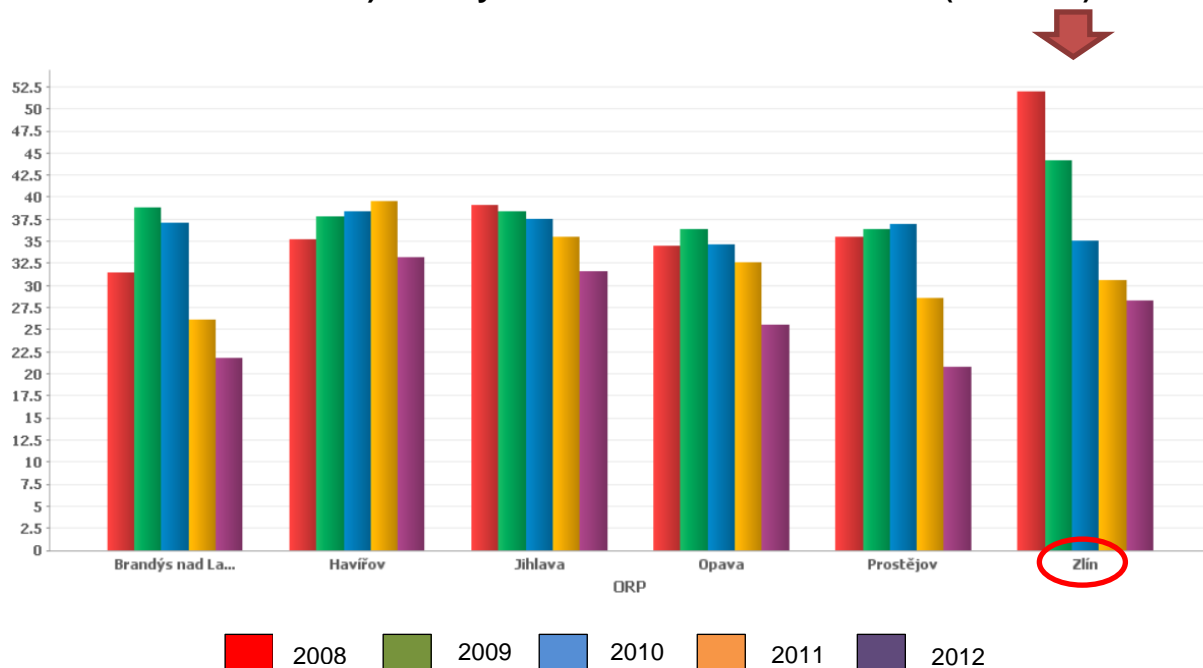
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Zlínského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 92.000 až 106.000 obyvatel (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Brandýs n. Labem – Stará Boleslav, Havířov, Jihlava, Opava, Prostějov);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 29 až 30 obcí (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Hořice, Nové Město n. Moravě, Přeštice, Sušice, Uherský Brod, Sokolov);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 58.000 až 93.000 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Havířov, Kladno, Most, Opava, Pardubice).

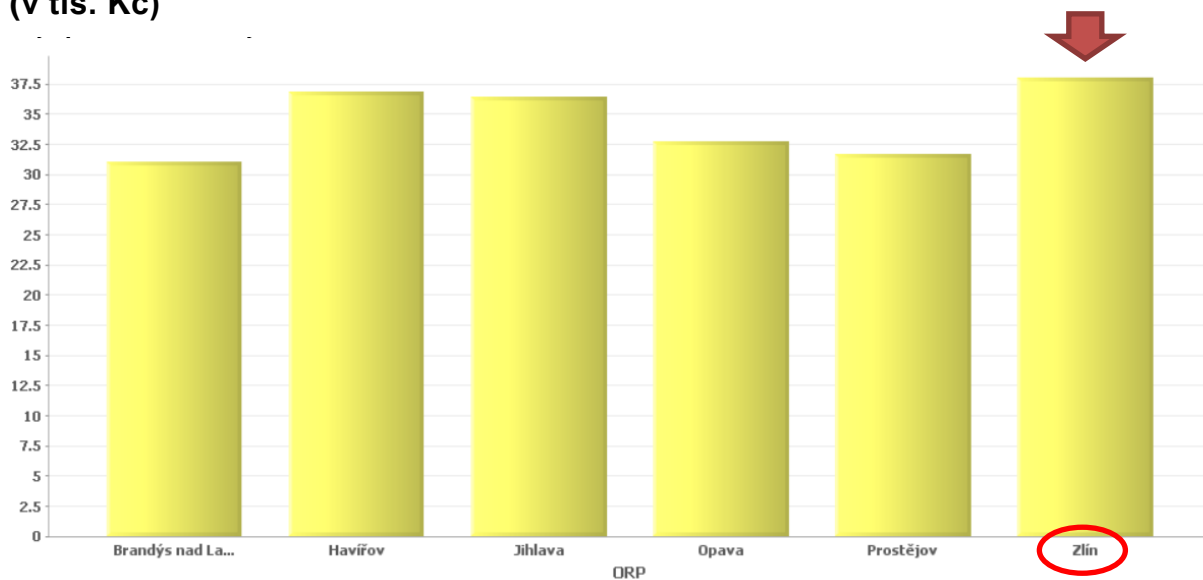
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé především srovnání **běžných výdajů** SO ORP Zlín **na obyvatele**, tedy nákladů spojených s každodenním provozem, s dalšími SO ORP vybranými podle kritéria počtu obyvatel v obvodě. Na začátku sledovaných let patřily hodnoty za zlínský obvod k těm nejvyšším – v letech 2008 a 2009 byly zcela nejvyšší. Od začátku však zaznamenávají trvalý pokles, který je ovšem patrný i u většiny ostatních srovnávaných obvodů. Celkově se klesly z 51,8 na 28,3 tis. Kč/obyv. (tj. téměř o polovinu) a průměrná hodnota za celé období činí 37,9 tis. Kč/obyv. (mezi srovnávanými obvody je nejvyšší).

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 92.000 až 106.000) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)



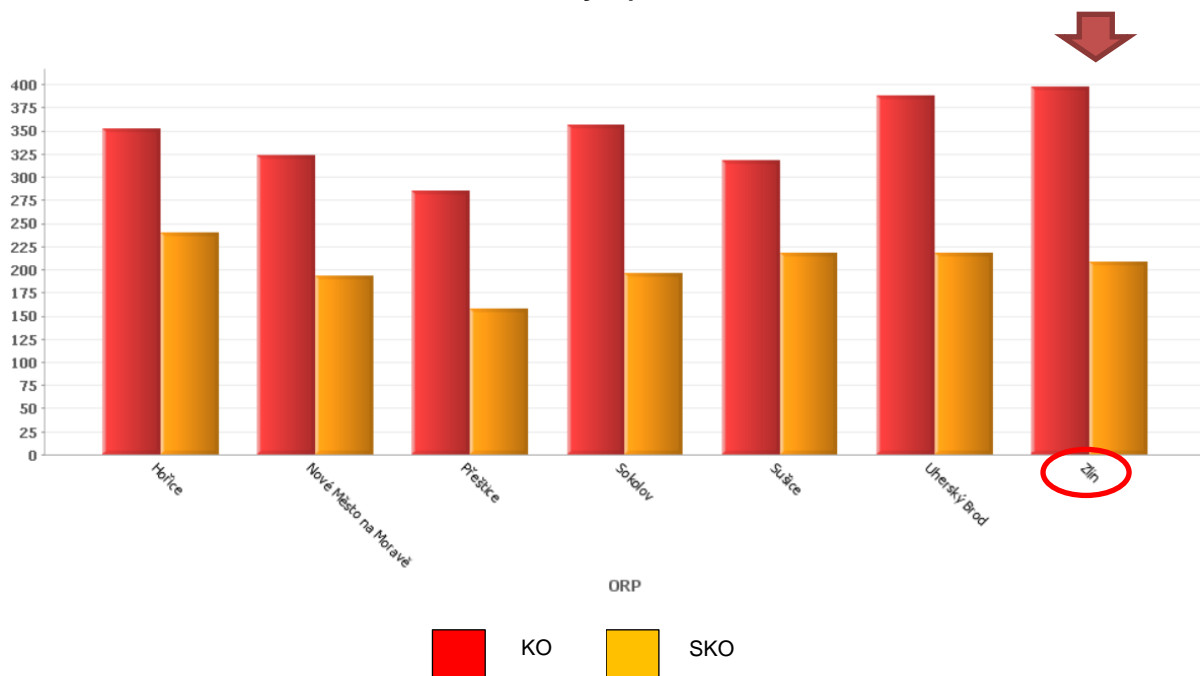
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 92.000 až 106.000) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)



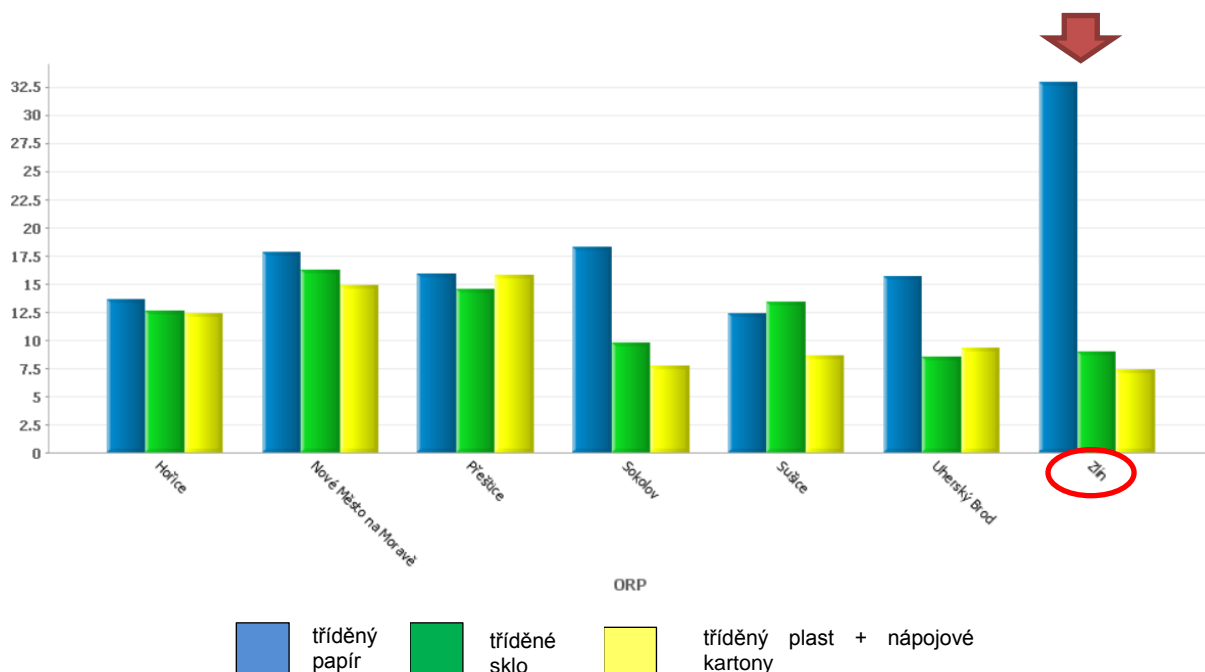
3. Odpadové hospodářství

Při bližším pohledu na problematiku odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu u SO ORP Zlín významné srovnání **celkové produkce odpadů**, a to jak komunálního odpadu, (popřípadě i smíšeného komunálního odpadu), tak tříděných položek. Celková měrná produkce KO zlínského obvodu je mezi srovnávanými obvody na nejvyšší úrovni – 397t/1.000 obyv. (produkce SKO je průměrná s 298 t/1.000 obyv.). Stejně tak vyniká zlínský obvod i produkcí tříděného papíru – 32,9 t/1.000 obyv. Naopak produkce skla a plastu je na nejnižší úrovni – 9, respektive 7,2 t/1.000 obyv. Celkový podíl SKO na KO je 52,25 %.

Obrázek 3: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 29 až 30; v t/1.000 obyv.)

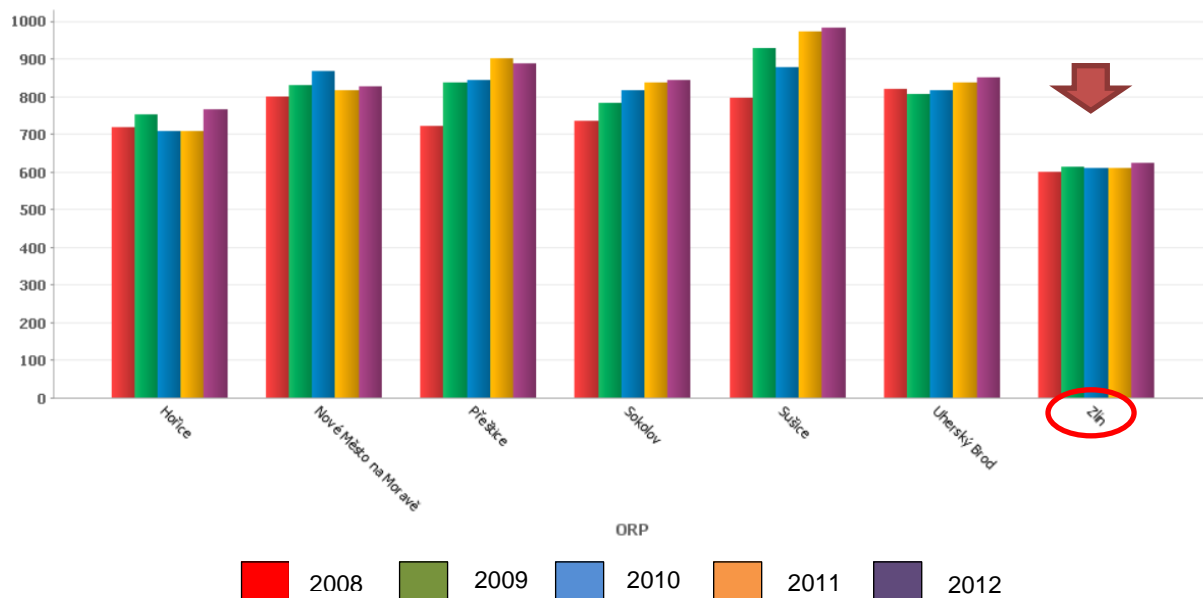


Obrázek 4: Měrná produkce tříděného papíru, tříděného skla, tříděného plastu + nápojových kartónů vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 29 až 30; v t/1.000 obyv.)

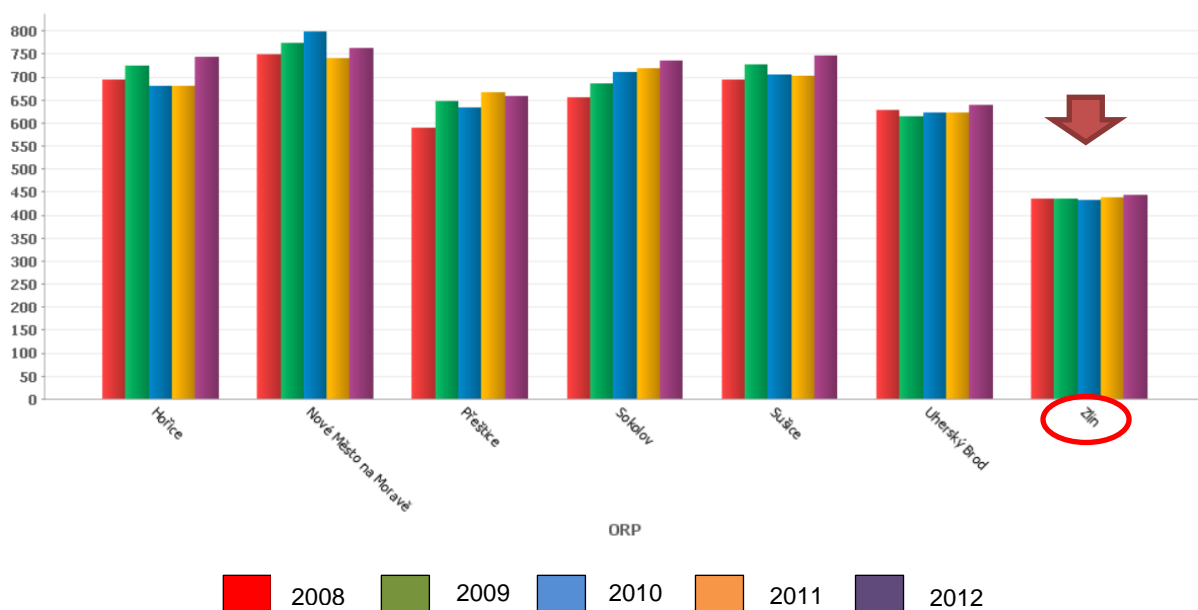


Dále je zajímavé srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Jedná se o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. Mezi ostatními obvody vykazoval SO ORP Zlín v období 2008 – 2012 trvale nejnižší úroveň: průměrná hodnota celkových neinvestičních výdajů je 610,6 Kč/obyv., u neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO 435 Kč/obyv.

Obrázek 5: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 29 až 30) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012



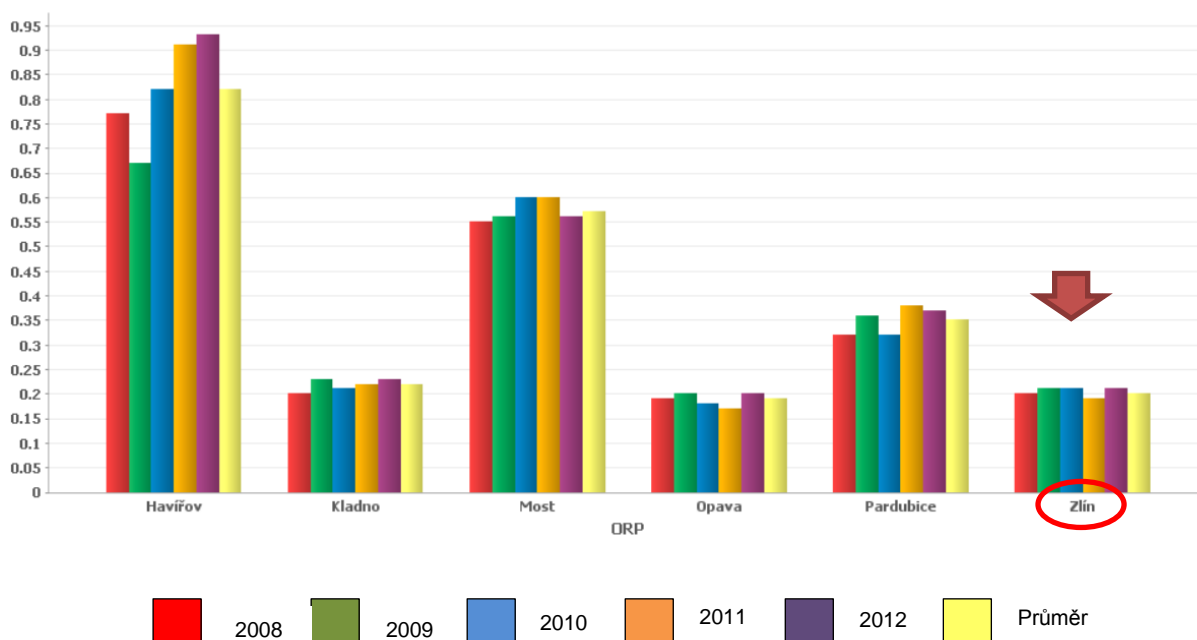
Obrázek 6: Neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 29 až 30) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)



4. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné zmínit srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že v uvedeném výběru (dle kritéria velikosti jádrové obce) patřily hodnoty dosažené SO ORP Zlín ve sledovaném období k nejnižším – celkově byly 2. nejnižší (za SO ORP Opava). Povybovaly se v rozmezí 0,19 až 0,21 tis. Kč/obyv. a celkový průměr za sledované období 2008 – 2012 je 0,2 tis. Kč/obyv./rok.

Obrázek 7: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 58.000 až 93.000 obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)



5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Zlín	
základní charakteristika	<p>ve Zlínském kraji je správní obvod ORP Zlín:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou i počtem obcí nadprůměrně velký počtem obyvatel největší v kraji
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vysoké běžné výdaje na obyvatele
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vysoká měrná produkce KO vysoká produkce tříděného papíru nízká produkce tříděného skla a plastu nízké celkové neinvestiční výdaje na odpady nízké neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad